

Jaarverslag 2008
Kale - Leie Archeologische Dienst

COLOFON

© 2009

© Kale - Leie Archeologische Dienst, D. Vanhee tenzij anders vermeld

Lay-out : D. Vanhee, Kale-Leie Archeologische Dienst

Ontwerp voorpagina : I. Callebout, Zquadra

Druk & bindwerk : Zquadra, Kortrijk

Verantwoordelijk uitgever : Kale - Leie Archeologische Dienst

Kasteelstraat 26, 9880 Aalter

www.deklad.be

ook deze grachten deel uit van een perceleringssysteem dat jammer genoeg niet volledig kon blootgelegd worden. Met de kijkvensters VII en VIII werd gepoogd een inzicht te verkrijgen in het verloop van deze grachten en eventuele oversnijdingen met andere grachtensystemen. Het werd er echter niet veel duidelijker op wegens een (sub)recente verstoring in kijkvenster VIII en de oversnijding door een waterput en een mogelijk tweede grachtentracé uit het zuidoosten in kijkvenster VII.

Op zone V werd een paar parallelle noordoost-zuidwest lopende grachten aangetroffen. Ter hoogte van een onderbreking in beide grachten werden 4 zware paalsporen gevonden in een vierkante configuratie. Wellicht gaat het hier om een dubbele omgrachting met poortgebouw. Ten zuidoosten van deze constructie werd een aantal clusters paalsporen aangetroffen waaruit op zijn minst 2 gebouwen te herkennen zijn. Een eerste gebouw bleef op basis van vondstmateriaal ongedateerd. De plattegrond van deze structuur wijkt sterk af van die van de overige onderzochte gebouwen. Centraal bevinden zich 2 diepe paalsporen van de nokstaanders waarrond in een rechthoek lichtere paalsporen liggen. Dit gebouw van 12 op 6,5 m heeft een sterke gelijkenis met een Romeins gebouw opgegraven te Evergem-Kluizendok. Ten zuidwesten van deze structuur bevonden zich de zware paalsporen van een ander gebouw. Dit gebouw is op zijn minst 20 m lang en 9 m breed. Het bestaat uit lange zijden opgebouwd uit palenkoppels. Hierdoor ontstaat een brede middenbeuk waarin enkele lichtere nokstaanders zouden gestaan hebben. Het gebouw had vermoedelijk een rechthoekige vorm.

Op zone VI ten slotte werden enkele grachten onderzocht die in verband kunnen gebracht worden met de grachten uit kijkvenster VII. Wat de datering betreft van deze sporen tasten we nog in het duister. Een 14,5 op 7 m groot gebouw in het oosten van deze zone echter kon wel in de volle middeleeuwen gedateerd worden.

Hoewel een volledig beeld op het bodemarchief van deze gronden ontbreekt, kan wel gesteld worden dat met dit project een concentratie aan middeleeuwse woonerven werd aangesneden uit de periode van het laatste kwart van de 11e tot het derde kwart van de 12e eeuw. Vermoedelijk werd op zone V ook een structuur uit de Romeinse periode opgegraven. Dit hoeft niet te verbazen gezien er bij de naburige opgraving Evergem - Molenhoek en bij een lopend onderzoek aan de Koolstraat Romeinse sporen werden aangetroffen.

Bibliografie

DE LOGI A. & SCHYNKEL E., 2008. *Archeologisch onderzoek Evergem – Steenovenstraat. 7 april tot 22 augustus 2008. KLAD-Rapport 7*. Kale-Leie Archeologische Dienst, Aalter.

2.3.7 KNESSELARE - URSEL ROZESTRAAT

(E. Taelman & B. Mestdagh)

Door de positieve resultaten van het in juli door David Vanhee (KLAD) uitgevoerde proefsleuvenonderzoek op het terrein langs de Rozestraat te Ussel (Afd. 2, sectie A, nrs. deel van 559M en deel van 563L) werd beslist vanaf begin oktober 2008 een vlakdekkend archeologisch onderzoek te laten plaatsvinden. Bij het vooronderzoek werden reeds zes sleuven en twee kijkvensters getrokken. Daarbij kwamen verschillende sporen aan het licht, voornamelijk paalsporen, grachten en een kleine hoeveelheid ceramiek uit de late ijzertijd/vroeg-Romeinse periode. Daarnaast werd ook een kuil gevonden met daarin een soldatenuitrusting uit de Eerste of Tweede Wereldoorlog. Na de start van de opgraving in oktober, werd midden november aangevangen met de verwerking van de campagne. Het onderzoek werd afgerond in december 2008.

Archeologische structuren

De zuidwestelijke zone wordt gekenmerkt door een oostwest verlopend grachtensysteem.

Vooraf de grachten aangeduid als sporen 5 en 10 waren duidelijk in de profielen afgelijnd. In beide grachten is ceramisch materiaal uit de late ijzertijd gevonden. Net voor het punt waar deze twee grachten samenkomen om één brede gracht te vormen (201), is een grote hoeveelheid ceramiek teruggevonden. Het profiel van gracht 201 toont de eerste tientallen meter nog steeds de beddingen van grachten 5 en 10, maar dan aan elkaar geschakeld. Ter hoogte van gracht 202 is deze dubbele bedding één geworden. Gracht 202 is opvallend ovaalvormig en vormt zo een greppel van maximaal 50 cm breed, aansluitend op de brede gracht. Een tweede gracht die aansluit op 201 is gracht 203.

Haaks op de brede gracht 201 liggen drie parallelle grachten die dezelfde noordzuid-oriëntatie als cluster 1 volgen en doordoor mogelijk een deel vormen van de omsluiting van de cluster. Grachten 91, 94 en 95 liggen elk op circa 5 m van elkaar verwijderd. Zowel de oriëntatie als de aanwezigheid van vondsten verwijst naar een datering in de late ijzertijd.

Een laatste gracht die zich duidelijk aftekent in het opgravingsvlak is van latere datum. Gracht 1 loopt vanuit het uiterste noorden naar het zuidwesten en doorkruist met zijn lengte van 65 m het hele terrein. De maximale breedte bedraagt 2 m. Volgens de context en het steengoed valt de gracht te dateren in een postmiddeleeuwse fase.

In de uiterste noordelijke hoek verscheen het restant van een brandrestengraf (spoor 171), op

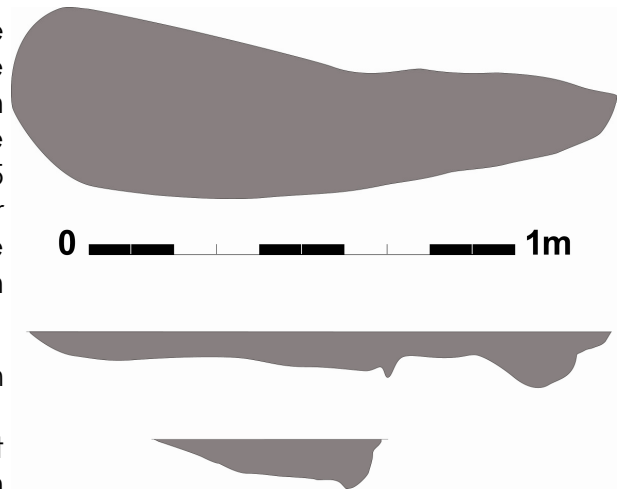

Fig. 72: Tekening van het brandrestengraf S171 met coupetekening.

Fig. 73: Overzichtsfoto op de parallelle grachten.

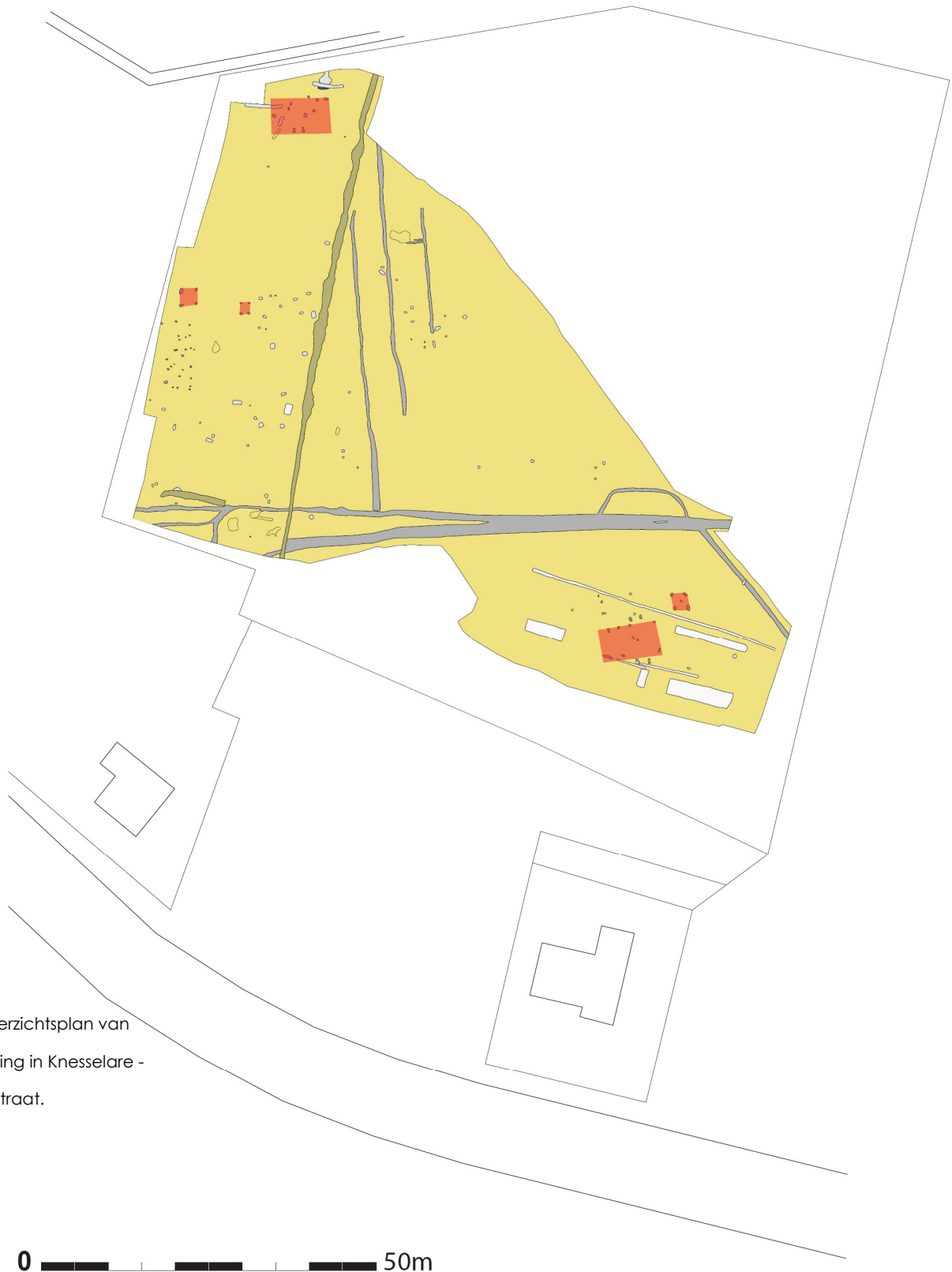

Fig. 74: Overzichtsplan van de opgraving in Knesselare - Ussel Rozestraat.

basis van de teruggevonden ceramiek te dateren in de Romeinse periode. Het spoor kent in het grondvlak een lengte van 1,4 m en een breedte van 0,5 m, maar wordt verstoord door spoor 200, een greppel van latere datum. Het brandrestengraf is ondiep bewaard (tussen 10 en 22 cm diep).

Palenclusters vormen een tweede belangrijk aspect van de site. Van drie geattesteerde clusters kon uit één een waarschijnlijke gebouwplattegrond worden geïdentificeerd (cluster 3). Belangrijk hiervoor waren twee tegenover elkaar staande toegangen (telkens twee over elkaar geplaatste paren van paalsporen) en twee rechte palenrijen. Het lijkt er evenwel op

Fig. 75: De gebouwplattegrond van Cluster 3 lijkt het meest aan te sluiten bij het type Haps.

dat met een lengte en een breedte van 7,5 m niet de volledige lengte van de constructie bewaard is. De breedte van het gebouw zou 4 m bedragen tussen de dragende palen, 4,5 m tussen de binnenste sporen van de ingangspartij en 6,5 m tussen de buitenste sporen van de ingangspartij. Een gemiddelde van 5,5 m tussen die twee laatste zou mogelijk het meest in de buurt komen van de oorspronkelijke breedte van het gebouw. Dit gebouw, met twee zware palenrijen en ingangspartijen, lijkt niet onmiddellijk met een gekend type overeen te komen. Anderzijds lijkt het nog het meest aan te sluiten bij het type Haps.

De twee andere palenclusters vertonen ook verschillende kenmerken van gebouwen. Doch de argumenten ervoor zijn te weinig doorslaggevend. Bij cluster 1 is slechts één opvallende, maar niet volledig rechte lijn op te merken. Deze bestaat uit vijf sporen over een lengte van 9,6 m. Ondanks het voorkomen van verschillende diepere paalsporen zijn niet direct nokpalen aan te duiden. De stelling dat het hier zou gaan om een gebouwplattegrond lijkt minder waarschijnlijk. Een plausibele verklaring is dat de paalsporen deel uitmaken van een nabijgelegen woonzone, wat gesteund wordt door de aanwezigheid van twee spiekers nabij deze zone.

In de uiterste noordelijke hoek van de site kwam een tweede aanzet tot een sporencluster naar boven (cluster 2). Er kan gewag worden gemaakt van een fraaie ingang (bestaande uit twee dubbele palensporen), die 1,4 m breed is. Twee paalsporen links en rechts kunnen mogelijk geïnterpreteerd worden als dragende (nok)palen. Deze sporen leiden naar het type Haps.

Opmerkelijk is evenwel dat de drie palenclusters min of meer evenwijdig verlopen met de eerder besproken grachten.

Interessant is het archeologisch onderzoek dat tussen 1986 en 1989 ongeveer tweehonderd meter ten noorden van het huidige opgravingsvlak werd uitgevoerd onder leiding van Prof. Dr. J. Bourgeois (Universiteit Gent). Rond een bronstijdgrafheuvel werden verschillende funeraire structuren uit de late ijzertijd aangesneden. Opmerkelijk is bovendien een 'profetie' van R. Langohr en M. Pieters. Zij berekenden aan de hand van de bodemkundige parameters dat de gebruikers van deze funeraire zone tussen 400 en 1000 m naar het zuiden gezocht moesten worden. De afstand met de percelen die werden aangesneden bij dit

jongste project bevinden zich ruim 200 m zuidelijker, wat dus een stuk dichters is dan voorspeld. De tussenliggende terreinen bleven voorlopig verstoken van onderzoek en daar kunnen evengoed nog verschillende structuren bewaard zijn. Ook is er geen bewijs, met uitzondering van relatieve dateringen, dat beide sites gelijktijdig zijn

Archeologische vondsten

Vondsten op de site bleken eerder schaars.

Over de volledige site werden slechts 145 scherven gevonden, voor minimum 52 individuen en een totaal gewicht van ruim 4 kg. Bij 119 exemplaren gaat het om wandscherven, 16 betreffen randen en zes stuks zijn afkomstig van bodems. De hoofdmoot ervan kan in de late ijzertijd worden gelegd. Dit materiaal bestaat volledig uit handgemaakte en sterk gefragmenteerde ceramiek. Ook lijkt nagenoeg alles onder de gewone waar te groeperen die lokaal vervaardigd werd.

De ceramiekrijkste contexten van de site zijn een gracht (sporen 5 en 10) en een paalspoor (spoor 220) van de noordelijke ingangspartij van cluster 3. Voor spoor 10 gaat het om 65 scherven (MAI:8). Spoor 5 leverde één scherf op. Binnen spoor 220 werden 5 scherven gevonden. Wanneer beide contexten met elkaar vergeleken worden, kan niet onmiddellijk een onderscheid in inhoud worden gemaakt. Beide bestaan uit sterk gefragmenteerde scherven die in geen van de voorbeelden tot een volledig recipiënt gereconstrueerd kan worden. Opvallend is verder dat beide contexten zowel kwaliteitsvol materiaal als gewone gebruikswaar bevatten. Tot de kwaliteitsvolle waar van gracht 10 kan een dikwandige scherf worden genoemd die oxiderend gebakken is. Ook verschillende drieledige schaaltes zijn van verzorgde makelij. Eveneens opvallend is de aanwezigheid van verschillende verbrande scherven, vermoedelijk behorend tot hetzelfde individu. Verder kan ook melding worden gemaakt van versierde ceramiek met ribbels en S-profiel (08-KnRo-10-4).

In spoor 220 lag de kwantiteit veel lager. Toch is er één scherf die zeer verzorgd vervaardigd werd. Ze bezit een S-profiel en ribbels op de hals. Bovendien is ze sterk geglad (08-KnRo-220-13).

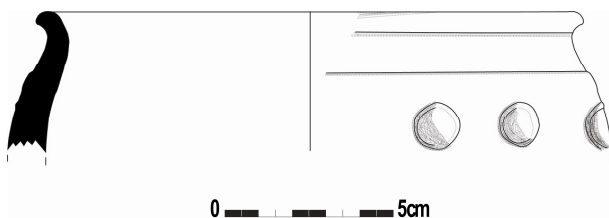
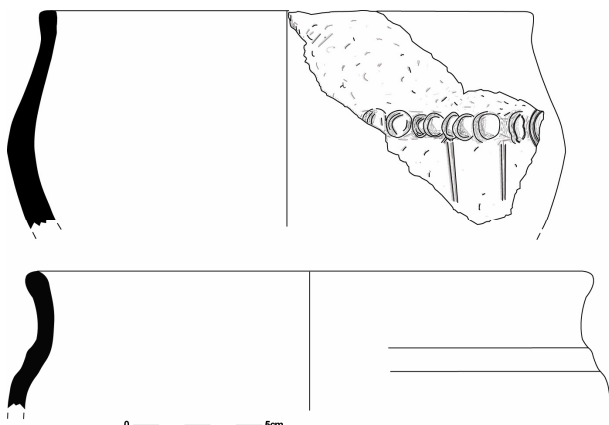

Fig. 76: versierd aardewerk met ribbels en S-profiel uit 08-KnRo-10-4.

Een andere aan te tonen periode, is de Romeinse fase. Daartoe behoorde een reeds besproken brandrestengraf met drie kleine scherven. Ze waren alle dunwandig, zeker één was handgemaakt en waarschijnlijk niet verbrand.

Gracht 1 kan worden vermeld als postmiddeleeuws. Het meest determinerend hier is een bruingeel bodemfragment steengoed (16e - 18e eeuw). Ook kwam een aanzienlijke hoeveelheid steengoed voor als oppervlaktevondst.

Fig. 77: aardewerk uit 08-KnRo-220-12+13.

Andere vondsten

Reeds in het proefsleuvenonderzoek kwam een fragment van een Romeinse dakpan aan het licht.

Een tweede, meer opmerkelijke vondst die hier gemeld kan worden, is een kuil met een deel van een soldatenuitrusting (spoor 210) die als een

depot gracht 203 verstoort. Alle voorwerpen uit dit depot waren reeds in het proefsleuvenonderzoek naar boven gehaald. Het betreft een zwaar beschadigde en door roest aangetaste helm en een gasmasker. Binnen in de helm zijn drie van de metalen gespen voor de aansluiting van het binnenwerk of de riemen bevestigd. Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere metalen objecten gevonden, zoals individuele gespen en haakjes die deel uitmaakten van de kuilvulling. Een expertise door het 'In Flanders Fields-museum' (Ieper) leerde dat de uitrusting uit de Tweede Wereldoorlog stamt. De vondst van deze uitrusting houdt wellicht verband met de zware gevechten die op 24 en 25 mei 1940 in de buurt van Ursel plaatsvonden.

Fig. 78: de restanten van de helm en andere militaire voorwerpen uit Wereldoorlog II.

Conclusie

De opgraving te Ursel-Rozestraat, in oktober-december 2008, heeft een aantal interessante resultaten opgeleverd.

De aanwezigheid van verschillende grachten die in verband staan met drie palenclusters kan als de belangrijkste ontdekking worden meegegeven. Interessant daarbij is dat twee gebouwplattegronden konden worden geïdentificeerd binnen deze clusters, wat de kennis van de nederzettingstradities in zandig Vlaanderen, zeker binnen deze microregio, gedurende de late ijzertijd opnieuw een tikkeltje kan uitbreiden. Ook een Romeins brandrestengraf werd aangesneden en gedocumenteerd.

Zo werd door deze opgraving nog maar eens bewezen dat de regio Aalter-Knesselare tijdens de ijzertijd en de Romeinse periode een relatief dense bewoning kende.

Interessant was verder de begraven soldatenuitrusting als stille getuige van de woelig meimaand van 1940, in de omgeving van Ursel.

2.3.8 LOVENDEGEM SUPRABAZAR

(B. DE SMAELE & S. VERDEGEM)

Inleiding

Naar aanleiding van de uitbouw van het filiaal Supra Bazar NV te Lovendegem werd een vlakdekkend archeologisch onderzoek uitgevoerd. Op basis van de resultaten bekomen in een vooronderzoek door middel van proefsleuven, in 2008 uitgevoerd door de KLAD (zie 2.2.18), was beslist om de bedreigde sporen in twee werkputten te onderzoeken.

Situering van het onderzoek

Het onderzoeksgebied ligt langs de Grote Baan te Lovendegem, tussen het filiaal van Supra Bazar Lovendegem en de Tempeliersdreef. Het vlakdekkend onderzocht gebied staat kadastraal bekend als Afd. 2, sectie B, nrs. 1745b, 1733a en 1750d van de gemeente Lovendegem (Oost-Vlaanderen) en bevindt zich aan weerszijden van de buurtweg Nr. 17. Dit gebied bevindt zich op de zuidwestelijke flank van de Oostveldkouter en wordt gekenmerkt door matig natte tot natte lemige zandbodems met tertiaire klei op geringe diepte.

Dit jaarverslag 2008 van de Kale - Leie Archeologische Dienst werd opgemaakt gedurende december 2008 en januari 2009 door D. Vanhee, in opdracht van de Raad van Bestuur. Tijdens de bestuursvergadering van 4 februari 2009 werd de inhoud goedgekeurd.

Martine Bergez

Voorzitter KLAD

Gerda Ginneberge

Secretaris KLAD

